

VESITEEMAISIA YMPÄRISTÖKASVATUKSEN TOIMINTAIDEOITA

KOOTTU LUKUVUODEN 2015 – 2016 MEIDÄN VESI
EKOTEKO – KILPAILUN TEOISTA

SISÄLLYSLUETTELO

EKOTEKO-KILPAILU	2
VESITEEMA	2
YHTEISTYÖTAHOJA JA VIERAILUKOhteita	3
VESITAPAHTUMIA JA -JUHLIA	4
VESI VANHEMPIEN KANSSA	5
VESIDEOITA TEEMOITTAIN	6

EKOTEKO-KILPAILU

Joka toinen lukuvuosi sivistystoimen yksiköille järjestetään ympäristöaiheinen rento kilpailu, jonka tavoitteena on innostaa ympäristövastuulliseen toimintaan, lisätä yhteisöllisyyttä ja osallisuutta.

Lisätietoja: www.sivistysvantaa.fi/ekoteko-kilpailut

VESITEEMA

Vettä on miltei jokaisessa rakennuksessa putkessa, luonnossa norossa, purossa, järvessä tai meressä, ilmassa ja jokaisessa eliössä. Vesi koskettaa jokaista ja jokaisella on siihen jokin suhde. Näistä syistä vesi valikoitui lukuvuoden 2015 - 2016 EkoTeko-kilpailun teemaksi. Osallistuneissa yksiköissä tehtiin kotivesistöt tutuiksi ja oma veden käyttö näkyväksi. Työhön osallistettiin lapset ja nuoret perheineen.

Tähän on koottu lukuvuoden 2015 - 2016 Meidän VESI EkoTeko -kilpailun kilpailijoiden tekemiä vesitekoja, toimia, keinoja sekä tapoja tehdä vettä monipuolisesti tutuksi eri-ikäisille ihmisille.

YHTEISTYÖTAHOJA JA VIERRAILUKOHTEITA

HSY:
Vesikummi-
koulu-ohjelma ja
laitosvierailut

Luontokeskus
Harakka

Lasten
Itämeriprotesti:
www.itamerenlapset.fi

Vantaan
kaupungin museo
Joki-näyttely

Vantaan
Luontokoulu

Kierrätyskeskuksen
ympäristökoulu
Polku

Vantaanjoen ja
Helsingin seudun
vesiensuojelu-
yhdistys ry

Vantaan
kaupunki /
Ympäristökeskus

Luontoliiton
Itämerilähettiläs

Silakka-
markkinat

Natur och
miljö rf

Vantaan
vesitornit

Baltic Sea Action
group

Lähivesi:
www.kartta.vantaa.fi

WWF

Fee Suomi ry

Silvolan
tekojärven
kalliot

Vantaankoski:
luontopolku ja
koskialue

VESITAPAHTUMIA JA -JUHLIA

Yksikön yhteen kokoavat tapahtumat ovat mainio tapa toteuttaa toimintakauden ympäristöteemaa.

<p>Vesipäivä</p> <p>Vietetään koko yksikössä vesipäivää. Yhdessä tavoitellaan mahdollisimman pientä veden kulutusta teemapäivän ajan. Paikalle kutsutaan vierailijoita puhumamaan ryhmille. Ympäristöraati tekee julisteita maailman vesivaroista kaikkien nähtäville. Jokainen saa vastata vesiteemaiseen Kahoot-kyselyyn.</p>	<p>Kurajuhlat</p> <p>Lapset puetaan kuran kestäviin vaatteisiin ja mennään ulos leikkimään vesisotaa, kuraleikkejä, kurapallojen tarkkuusheittoa, vesipyssyllä mehun ammuntaa suuhun, vesiväri-ilmapalloja, kanavan rakennusleikkejä, vesialtaista jääarteiden etsintää ja veneiden uittamista.</p>	<p>Vesi- tai Jääjuhla</p> <p>Pukeudutaan sinisiin ja lauletaan, leikitään, rakennetaan ja koristellaan lumilinna, ongitaan suolakaloja avannosta, etsintää jäätimantteja, tarkkuusheittoa lumipalloilla, makuvesiä ja vesierkkujen syöntiä. Esitellään ryhmien/luokkien vesiprojekteja.</p>
<p>Vesikirjaviikko</p> <p>Lapset tuovat kotoa tai kirjastoretkeltä vesiaiheisia kirjoja. Niitä luetaan ryhmissä ja itsekseen.</p>	<p>Vesileikkiviikko</p> <p>Pk:n yhteisellä leikkiviikolla kaikki ryhmät tekevät vesiteemaiseen elokuvaan liittyvän aktiviteetin ryhmänsä tiloihin. Kaikki vierailevat kaikissa ryhmissä.</p>	<p>Vesilauluhetki</p> <p>Lauletaan vesiaiheisia lauluja. Samalla tavalla hetkissä voi lukea vesiaiheisia satuja tai kirjoja.</p>
<p>Toiminnallinen vesinäyttely</p> <p>Jokainen ryhmä/luokka tekee tehtäviä, leikkejä, tietoa, vesitutkimuksia tai kysymyksiä yhteisiin tiloihin. Kierretään pisteet sopivissa opintuokioissa.</p>	<p>Vesisuunnistusrata</p> <p>Kodin ja koulun yhteistyöpäivään tai vaikka isänpäiväjuhlaan rakennetaan vesirata, jonka rastit ovat veden lähellä ja tehtävät liittyvät veteen.</p>	<p>Pikkujoulut vesipaikalla</p> <p>Ekoteko-kilpailussa yksiköt valitsivat luonnonvesien ääreltä itselleen oman vesipaikan, josta huolehdittiin ja jota tutkittiin. Vesipaikoilla järjestettiin myös juhlia.</p>
<p>Joulu- tai kevätjuhla vesiteemalla</p> <p>Juhlan ohjelmanumeroissa vesiaiheita esillä kasvattavaan tapaan.</p>	<p>Vesibiisikisa</p> <p>Vaskivuoren lukion bändit tekivät vesiaiheisia kappaleita. Kappaleet esitettiin biisi-illassa ja tuomaristo valitsi palkittavat. Illassa oli tarjolla myös Vesibuffa, jonka tuotot lahjoitettiin huuseseihin ja Itämeren suojeleluun.</p>	

VESI VANHEMPIEN KANSSA

Vanhemmat kannattaa ottaa mukaan toimintaan yksiköiden ikäkausien ja tarpeiden mukaan. EkoTeko-kilpailu yksiköissä Vesiteeman toteuttamisesta kerrottiin vanhemmille vanhempain illassa, tiedotteissa, eteisen kuvissa, kuukausikirjeessä, blogissa, somessa, isänpäiväkahvilla tai taidenäyttelyn avulla.

Vanhemmat kutsuttiin myös mukaan toimintaan. Heitä haastettiin mukaan...

- ... jäälinnan rakennusmateriaalien tekoon
- ... kuvaamaan vesipaikkoja
- ... käymään veden ääressä perheiden voimin
- ... tutkimaan omaa vedenkulutustaan
- ... askartelemaan kierrätysmateriaaleista kaloja lasten kanssa
- ... antamalla koko perheen kotitehtäviä mm. vedenkulutuksen mittaus
- ... vesiaiheisella geokätköradalla. Kätköt rakennettiin ryhmissä ja ne olivat viikonlopun yli vesiluontokohteissa lähellä päiväkotia perheiden löydettävissä.

Vanhemmilta pyydettiin myös:

Toimintaideoita

koulussa tai päiväkodissa olevaan idealaatikkoon tai esim. blogikommentteihin

Yhteistyökumppanuutta

kertomaan omasta osaamisestaan esim. veden merkitys eri uskonnoissa.

VESIDEOITA TEEMOITTAIN

VETEEN TUTUSTUMINEN

Aistit käyttöön: miltä vesi tuntuu, miltä se näyttää tai haisee. Miltä se maistuu? Kokeillaan, katsotaan, haistetaan ja maistetaan kaikkia veden eri olomuotoja.

Kuunnellaan vedenliplatusta käsienspesualtaassa tai purossa. Miltä sade kuulostaa metsässä tai rannassa?

Telmitään veden kanssa: ollaan vesisotaa, maalataan pelkällä vedellä, uidaan tai puhalletaan saippuakuplia.

Jäätynyt vesi: luistellaan, leikitään lumella, pohditaan mitä jää onkaan ja miltä jään alla näyttää?

VESI ELÄMÄN MAHDOLLISTAJA

Kasvatetaan herneitä (tai muita nopeakasvuisia kasveja) purkeissa, osan kastelu lopetetaan, osan ei. Tarkkaillaan ja tutkitaan mitä tapahtuu.

YMP

Koristellaan ja nimetään yksikön juomavesipiste, huolehditaan että kaikilla on kestojuomapullo. Pidetään juhlat tai aamunavaus uudistetun juomapisteen ja puhtaan hanaveden kunniaksi.

VEDENKULUTUS

Vedenkäyttöpäiväkirja: pidetään viikko kirjaa siitä mihin kaikkeen perhe / lapsi / ryhmä / luokka vettä kuluttaa päivän aikana. Kotitehtävä: Kirjataan ylös koko kodin veden kulutus viikon / viikonlopun ajan. Mitataan suihkujen pituutta, lasketaan pesukoneiden pesukertoja ja vessan vetoja jne.

YMP

MA

Koulun vedenkulutusseuranta. Tehdään veden kulutusluvuista diagrammeja, kuvia, ammeita, iso maitotölkki vuori ja muita havainnollistavia esityksiä koulun käytävälle. Viereen kannattaa laittaa edellisen vuoden saman ajankohdan kulutus. Kulutuslukemat saa Granlund managerista.

YMP

Tuodaan koko rakennuksen tai lasten ja nuorten omat veden kulutukset julki.

KIE
LET

Laitetaan selkokuvaohjeistus käsien pesusta lavuaarin yläpuolelle. Otetaan pieni – iso huuhtelunappi käyttöön!

KU

Rakennuksen vedenkulutuspaikat merkitään vesipisaramerkein.

Lapsista valittu vesisheriffi tai -poliisi opastaa oikeanlaiseen käsienpesuun, saippuan annosteluun, käsien kuivaukseen ja vessan vetämiseen. Kaikki lapset ovat vuorollaan sheriffejä.

Mitataan tai lasketaan paljonko vettä kuluu esim. suihkuun tai hammastenpesuun. Tehdään oma vedensäätösuunnitelma.

MA

Mitataan käsien pesuun käytetty vesimäärä kahdella tavalla. Ensinnä hana on kovalla auki koko pesun ajan. Toisella kertaa virta säädetään pienemmälle ja hana suljetaan saippuoinnin ajaksi. Mittaus tehdään laittamalla ämpäri hanan alle tai sulkemalla altaan tulppa. Arvioidaan veden määrä mahdollisimman tarkasti tai mitataan mitalla.

HI

Historiaan havinaa: Isovanhempien päivänä puhutaan siitä mistä vesi ennen tuli, mikä on pihakaivo ja kuinka pyykki pestiin ennen pesukonetta.

MU

Lapsiryhmät sanoittavat Älä valuta –räpin.

Pönttöetiketti tutuksi!

Vedenpuhdistamo tai vedentie Päijänteestä hanaan - liikuntarata. Radoilla lapset liikkuvat veden lailla putkissa, puhdistuksessa ja pumppaamoissa. Veden liikkeistä kerrotaan:
<https://www.hsy.fi/fi/asiantuntijalle/vesihuolto/Sivut/default.aspx>.

LI

Aamupiirissä teemoina käyttövesi, jätevesi tai piilovesi.

Tehdään netistä vedenkulutus- ja vesijalanjälkitestejä.

YMP

Verrataan tarvittavaa kasteluveden määrää ulko- ja sisäkasveilla. Mitataan koejakson sademäärä sadevesimittarilla. Entä ravinteet?

BG/
BI

Koko koulu mittaa vedenkulutuksensa piilovesitestillä ja vastaa tietosäädöksiin ja arvokyselyyn. Toistetaan kysely reilusti myöhemmin kampanjoinnin jälkeen. Ovatko arvot ja kulutukset muuttuneet?

Tutkitaan kuinka paljon yhden t-paidan, farkkujen tai hampurilaisen tuottamiseen kuluu vettä. Voi laskea myös koko vaatekaapin vesijalanjäljen. Missä tuo vesi kuluu?

MT

BG/
BI

Suklaaton joulukuu henkilökunnalla (suklaa on hyvin piilovesirikas elintarvike).

PIILOVESI

GLOBAALIVESI

Nuoret ottavat netistä selvää eri maiden vedenkulutuksesta ja vesitilanteista. Voidaan käsitellä mm. kielten kursseilla.

KIE
LET

Opiskelijat myivät 2 € itse askarreltuja vesipisarakortteja. Kortti kannustettiin antamaan joululahjaksi ystävälle. Tuotot lahjoitettiin huuseihin kuviin maihin.

KU

YH

Koulussa kerätyt pullopanttirahat lahjoitettiin Itämeren suojeluun. Kiitoksena saatiin kutsu Puhdas Itämeri -konserttiin.

Maailmankartasta tutkitaan missä on vesistöjä, missä jäätikköä. Tutkitaan minne pääsee laivalla ja minne kaikkialle pääsee vettä pitkin. Kuinka kauas pääsette? Pääsettekö kotiin?

MA

Tutkitaan kahta eri lampea. Mitkä tekijät erottavat niitä?

Vesivarojen jakauman havainnollistaminen vesikanisterilla ja neljällä tyhjällä pilttipurkillä: ensimmäiseen purkkiin siirretään kanisterista pipetillä pieni pisara vettä (=elävissä oloissa oleva vesi). Toiseen purkkiin laitetaan kanisterista vajaa teelusikallinen vettä (=järvet, joet, suot). Kolmanteen purkkiin siirretään pohjavesien osuus eli vajaan desin verran vettä ja viimeiseen purkkiin lorautetaan vielä vettä hieman vajaan desi (=jää ja lumi) Entäs kanisterin jäänyt vesi sitten? Missä se sijaitsee? Merissä ja sitä on PALJON!

YMP

Vedessä on voimaa. Mistä se tulee? Miten ja miten voidaan hyödyntää? Rakennetaan vesiratas tai vesivoimala ja seurataan sen toimintaa.

YMP

FY

Retki vesivoimalaan. Mitä hyötyjä tai haittoja voimaloista on?

Tutkitaan mistä lähialueen joen, puron tai noron vesi tulee ja mihin se menee.

Kaivetaan hiekkaan jokia ja puroja, vesiputous ja järvi. Lasketaan uomastoon ämpärillä vettä ja seurataan virtauksia sekä uitetaan veneitä.

Rakennetaan laivoja, joko puusta tai erilaisista luonnonmateriaaleista ja tutkitaan kuinka ne liikkuvat vesissä.

TN,K
S, TS

Miten vesi kuljettaa kasveja ja miten eläimet liikkuvat vesistöissä. Viekö vesi vieraslajeja?

YMP

VESISTÖT

VESIENERGIA

VEDENKULKU JA KULJETTAMAT

Tutkitaan veden virtausnopeutta. Yksinkertaisesti tätä voi kokeilla keppien avulla: Heitetään kepit sillan toiselta puolelta virtaavaan veteen ja juostaan katsomaan kenen keppi on ensimmäisenä toisella puolella tai kuinka nopeasti keppi kulkee tietyn matkan eripaikoissa.

Tutustutaan historian tunnilla tukinuittoon ja muihin menneisyyden keinoihin kuljettaa tavaroita vesitse.

HI

Jäätiet, mikä niiden rooli on ollut ja on nykyään.

Mietitään lasten kanssa miksi ei ole lunta tai vettä?

VEDEN KIERTOKULKU

Mitataan mittarilla sademäärää.

KU

Taiteillaan omat taulut veden kiertokulusta tai veden eri olomuodoista.

Tutkitaan lumen puhtautta. Sulatetaan lunta eripaikoista ja verrataan esim. hanaveteen. Tässä apuna voi olla Ph-testit.

YMP

Luminäytteet jättikoeputkiin: Sulamista seurataan ja mitä jää jäljelle Lumet haetaan eripaikoista.

VEDEN OLOMUODOT

Puron seuraaminen eri vuodenaikoina: jäätyminen, tulviminen, roskaantuminen ja kuivuminen.

Vesiliikuntatunneilla: ollaan vesimolekyylejä ja liikutaan niin kuin niiden tapaan. Käyttäydytään niin kuin vesi joessa, pyörteissä, putouksissa jne.

LI

Heitetään kovalla pakkasella kiehuva vettä ilmaan. Vesi tiivistyy höyrypilveksi. Miten lumitykki toimii?

Vesijäätäidettä: maitotölkit, ilmapallot jne muotteina: Jäädytetään muotteihin erivärisiä ja erilaisilla asioilla koristeltua vettä. Koristellaan näillä piha, puu tai rakennetaan vaikka linna.

KU

Tutkitaan luupilla jääkiteitä ja lumihutaleita.

Tehdään onkiretki ammeeseen tai lähiveden äärelle. Ammeen ympärille voi rakentaa vesimaailman: vedenalaista musiikkia, sininen valaistus, verkko kattoon, ammeessa kaloja ongintaa varten esim. made, ahven, hauki tai vaikka lahna.

VESILUONTO

Pyydetään perheiltä havaintoja ja kokemuksia veden ääreltä reissuvihkoon.

Oman vesi alueen tutkiminen:

- Nimetään paikka
- Mitä sinne kuuluu ja mitä ei kuulu?
- Lapset kuvaavat paikalta löytyneitä asioita. Keskustellaan jälkeenpäin mitä löytyikään
- Sorsalaskemiset: naaras ja uros
- Haavi ja luupit: mitä vedestä löytyy? Vesiötökkätutkimuksia vesipaikalla
- Vesikasvillisuustutkimukset
- Vesiötökkiä kirjojen tutkiminen
- Yhteiset säännöt veden äärellä käyttäytymiseen. Huom. heikot jäät.
- Elokuva omista vesiretkistä
- verrataan vesipaikan vettä esim. hanaveteen
- Suodatettiin jokivettä juuttikankaan läpi ja katsottiin mitä jää jäljelle

Joka ryhmässä luontovihko: kirjataan muistiinpanoja retkiltä vesialueille säästä, veden liikkeestä, eläimistöä, kasvistosta, lasten kommentteja

Rakennetaan lasipurkkiin akvaario. Askarrellaan sinne vantaalaisia kaloja ja kasveja.

KU

Ympäristötiedon tunnilla preparoidaan kala ja tutkitaan Vantaanjoessa viihtyviä kalalajeja.

YMP

Laaja vesistö tutkimus: kolmen eri lukiokurssin yhteistyönä tehtiin vesitutkimuksia ja näytteiden analysointia sekä käsiteltiin globaalia vettä.

YMP

Roskien kerääminen lähimaastosta ja lähivesillä. Valitaan kannustava tapa keräämiseen ja mietitään miksi roskat ei kuulu luontoon.

**Vantaa
Vanda**